

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Illvstrissimi Viri Petri De Marca Archiepiscopi Parisiensis Dissertationvm De Concordia Sacerdotii Et Imperii, Sev De Libertatibvs Ecclesiae Gallicanae, Libri Octo

Marca, Pierre de

Parisiis, 1669

I. Ius ferendæ legis penes Principem solum. Sed aliter non tenet, nisi tacito populi iudicio recepta sit. Inde lex dicta communis Reipublicæ sponsio, non solùm à Demosthene, sed etiam à Papiniano.

urn:nbn:de:hbz:466:1-15591

receptus quoad excommunicationes & interdictiones, nihil officit nostrae opinioni. Etenim et si sententia reddita in excommunicatione, eunt effectum habeat, ut absentus vitari debeat, at tamen ut in aliis etiam dicecesibus servetur, in quibus non est promulgata, hoc à recentiori lege ecclesiastica proficiscitur, quae specialiter id statuit. Quare trahenda non est ad consequentiam. Imò verò, si rectè capio verba Innocentij III. qui ad probationem hujus consuetudinis adduci solet, cum de legum editione agit, omnino nostras partes tuetur. Ait enim, cum lex solenniter promulgata fuerit, non esse necesse ut speciali mandato auribus singulorum insinuetur. De singulis hominibus loquitur, non autem de provincis, in quibus solenniter editam fuisse legem supponit.

An verò duorum mensium vel angustioris temporis lapsus à die legis editae expectari debeat, rectè tradidit praeter ceteris Menochius.

e. i. de postulati.
Kzist.

Menochius lib. 2.
de Arbitr. Iud.
caus. Camb. a. c.
187.

CAPVT XVI.

Synopsis.

I. Ius ferenda legis penes Principem solum. Sed aliter non tenet, nisi tacito populi iudicio recepta sit. Inde lex dicta communis Reipublicae sponso, non solum à Demosthene, sed etiam à Papiniano.

II. Summa cura adhibita olim à Principibus in legibus ferendis, ut civium utilitati consulere possent. Quare communis utilitas est legum propositum. Ab earum usu recedi potest, si sint incommoda.

III. Inde fit ut si statim à promulgatione lex officere videatur utilitati publicae, Principes censeantur ea nolle cives obstringi. Quare usus publicus necessarius est, ut recepta esse dicatur. Ex eo non sequi, Principum arbitria populis subici, probatur exemplo tutorum.

IV. Tacitus populi consensus necessarius est in legibus quae de iure privato feruntur. Ius autem publicum à mero Principis arbitrio pendet; etsi ad utilitatem Reipublicae referri debeat. Ideo belli, pacis, & vectigalium rationes ad solum Principem pertinent.

V. Eadem conditio inest legibus ecclesiasticis, ut obligare non censeantur, donec sint usu recepta. Quae est frequentior sententia Theologorum & Iurisperitorum.

VI. Huic conditioni magis obnoxia videtur lex ecclesiastica quam civilis; tum quia data in adificationem; tum quia Episcopis dominatus concessus non est, ut Regibus gentium, apud Mattheum; qui explicatur. Dominatus abdicatur illis verbis à Sacerdotibus, ex Bernardo, Origene, Nazianzeno, Hieronymo, & Chrysostomo.

VII. Discrimen ecclesiasticae & civilis potestatis in hac specie expenditur. Imperium regium, totius Reipublicae salutem curat, aliquando etiam cum pernicie privata. Sacrosanctum nullum premere potest ut ceteros servet. Deinde juris dubij executionem sum-

mo iure urgere possunt Reges; non autem Episcopi. Pœnas lex civilis exigit à reo, ut eum perdat; lex ecclesiastica, ut servet.

VIII. Innocentius & Gelasius requirunt consensum Episcoporum ad executionem decretorum. Galli, quadragesimo abhinc annis, iustitiam legibus & canonibus se obstringi putabant: qui usu recepti essent. Olim omnia decreta communi sententia ferebantur. Ideo saltem tacitus consensus hodie necessarius est, ex Cusano.

IX. Vis constituendi penes solum Ecclesiam, sed executio pendet à consensu eorum quorum interest; in iis nempe quae disciplinam respiciunt. Quae res, cum facti sint, prudentes saepe fallunt. Explicatur Concilium Triburicense, quo non praecipitur Decreta omnino incommoda recipienda esse.

I. **C**ONDENDARUM legum auctoritatem penes Principes esse, nullus hodie dubitat. Olim quidem iura à populo, deinde à Senatu constituebantur, quorum interpretatio responsis prudentum & Praetorum Edictis constiruit, donec rebus ipsis dictantibus per partes evenit, ut necesse esset Reipublicae per unum consuli. Igitur constituto Principi datum est ei jus, ut quod constitueret, ratum esset, adeoque quod Principi placuisset, legis haberet vigorem; quemadmodum docent Pomponius & Ulpianus. Imò verò, ut observavit Iustinianus, in praesenti leges condere, soli Imperatori concessum est. Enimvero etsi vis Imperij sit penes Principem, tamen cum ad salutem omnium, civitatis incolumitatem, vitamque hominum & quietem conditae sint leges, earum executione cives teneri Principibus placuit, ea conditione, si commodas & utiles suis rebus futuras populus ipse iudicaverit. Ipsae leges nulla alia ex causa nos tenent, quam quod iudicio populi receptae sunt, inquit Iulianus Iurisperitus. Unde à Papiniano eleganter Lex dicitur esse Communis Reipublicae sponso; quia scilicet Reipublicae cives, quasi collatis tacite suffragiis, ad ejus praescriptum vitam instituere spondent. Quod à Iuliano primum, & à Papiniano, qui Praefecturam praetorij sub Caracalla gessit, usurpatum non esset, nec in Digestorum corpus à Iustiniano coniectum, si tacito illo populi iudicio Principis auctoritas in aliquo infringeretur. Hauserat quidem à Demosthene Papinianus legem esse veluti communem Reipublicae sponsonem, seu mavis τῆς πόλεως κοινῆς συμβολή, ut se habent verba Oratoris à Marciano Iurisperito relata. Sed quod apud Demosthenem ad Rempublicam Atheniensium accommodatum erat, in qua penes populum legum ferendarum jus fuit, hoc ad Romani Imperij majestatem retulit Papinianus; cujus dignitatem laesam non esse

L. i. ff. de offi. m. i. ff. de imp. jur.

L. i. ff. de Cons. lib. Princ.

L. vi. C. de leg. lib.

Cicero n. de leg. lib.

L. de quibus i. ff. de legibus.

L. i. ff. de offi. Demosth. cum. i. ad verba Aristot. lib.

esse existimavit, si tacito suffragio populi aliquem locum daret.

II. Magna sanè in Constitutionibus Imperatoris vigeat sapientia & æquitas. Non enim nisi de consilio jurisperitorum & prudentium ferebantur, ut de Augusto dicitur à Iustiniano. De Alexandro Severo refert Lampridius, nullam legem sacravisse sine viginti jurisperitis & quinquaginta sapientissimis discretissimisque viris. Memorabilis est etiam illa cura & diligentia, quam novis legibus promulgandis Theodosius & Valentinianus sibi præscripserunt, & Iustinianus amplexus est; nempe ut quod sciendum esset, ab omnibus palatij qui consilio Principis interfunt, quàm ipso Senatu, atque *denu collectis omnibus recensere*; & cum omnes consensissent, tunc demum in sacro consistorio recitaretur, ut universorum consensus Principis auctoritate firmaretur. Vnde non ineleganter scripsit Themistius, Anaxarchum secutus, Regibus assidere Themidem & Dicem, (quod Hesiodus de Iove dixerat) & fabulis Poëtarum decantatum illud, prognatam è Iovis cerebro Palladem, ad Reges traxit: quia matura consilia de rebus propositis ineunt, & eorum executioni summa sedulitate imminent, ut civium utilitati prospicere possint. *Finis enim iusti imperij*, inquit Ammianus, *ut sapientes docent, utilitas obedientium estimatur & salus*. quod ille hausit è Platone: eò que respiciebat Pythagoricus ille apud Stobæum, qui Regem ad regnum pertinere acutè & graviter scripsit.

Itaque cum leges perferunt, id unum spectant Principes, quod communiter conducit Reipublicæ, ut alicubi dictum est ab Aristotele. Vnde apud Romanos olim ferendis legibus solennis illa clausula adhibebatur: *Vt si quid jus non esset rogari, rogatum ne esset*. id est, si quid utilitati publicæ officeret, id pro non constituto haberetur. Hujus formulæ sententiã à suis constitutionibus abesse noluerunt Principes, qui, ut cum Iustiniano loquar, *suum esse proprium, subjectorum commodum imperialiter existimant*. Neque ideo placita dicuntur Principum Constitutiones, quasi eorum arbitria sint pro lege, quod de antiquis Regibus scripsit Iustinus, ut nempe quidquid libuisset, liceret; sed placita juris. quo sensu verbum quoque *Placet* usurpatur frequenter in Senatusconsultis, Prudentum responsis, & judicum sententiis. Quare si rerum experientia doceat eas leges utilitati publicæ officere, quin ab earum usu absque injuria Principis recedi possit, nemo unquam dubitavit.

III. Ex eodem fonte manat ut legibus servandis cives suos adstringere Principes non censeantur, si statim atque publicè propositæ sunt, viris sapientibus & cordatis, vel etiam ipsi universitati, earum usus parum commodus esse videatur: quia utilitas est *iusti propè mater & æqui*, ut dicebat Horatius. Quare non immeritò apud omnes recepta est illa Iuliani sententiã quam initio protuli, ut quod à prudentissimis viris in Consistorio Principis tractatum est, etiam ipso usu & tacito populi consensu confirmetur. Hoc est quod dicebat Leo Imperator: *Novum jus inveterato usu stabilendum est*. Quod è veterum philosophorum doctrina haustum est, qui leges ad parendi necessitatem adigere non posse, nisi ex more & consuetudine, observant; ut retulit Aristoteles. Sanè si contrario usu, & tacito consensu omnium, leges per desuetudinem abrogantur, & non solum suffragio legislatoris, ut dicebat Iulianus; ita etiam, etsi non suffragium, consensus saltem tacitus populi, qui rebus ipsis & factis constat, necessarius erit, ut leges receptæ dici possint. Hoc axioma adeo verum est, nempe legibus neminem teneri, nisi usu receptæ sint, ut Menochius celeberrimus Iurisconsultus scribere non dubitavit cum Socino, etsi lex promulgata fuerit, non præsumi usu hominum receptam & comprobata: quia scilicet usus ille est quid facti, factum autem secundum regulas juris non præsumitur: ideòque ait eum qui lege nititur, adstringi ad probationem usus publici & constantis illius legis.

Ceterum non est quòd aliquis è trivio Philosophorum colligat, ex eo quòd regni jura, eorum qui reguntur causã sunt parata, sequi eos qui reguntur superiores esse Principe qui eos regit. Si enim de Principibus agatur qui potiuntur summo imperio, hujus argumenti vim metiri oportebit à jure tutorum. Nam tutela moribus inducta est, pupillorum causã, nec eo minus tutela est jus ac potestas in pupillos ipsos. Sanè tutor, si malè rem pupilli administrer, amoveri potest; quia magistratibus subicitur. At in summis Imperiis soli Deo Regum peccantium judicia relicta sunt; quia, ut rectè inquit Marcus Aurelius, magistratus de privatis, Principes de magistratibus, Deus de Principibus judicat. quod jus *avertit* Regibus Francorum vindicavit Gregorius Turonensis.

IV. Quæ autem de legibus dixi, ut necessarius sit usus, & tacitus populi consensus, ad eas pertinet quæ de jure privato feruntur. Ceterum quæ de summa Repu-

P

Lampadius in Alexand. Sev. Hist. de Codic. instit.

L. I. humanum. C. de Legib.

Platarchi in Alex. vita Them. Orat. 21. Idem. Orat. x.

Ammianus lib. 17.

Platarchi 1. Polit.

Arist. lib. 8. Ethic. ad Nicom. 1076. & 1077. & 1078. & 1079. & 1080. & 1081. & 1082. & 1083. & 1084. & 1085. & 1086. & 1087. & 1088. & 1089. & 1090. & 1091. & 1092. & 1093. & 1094. & 1095. & 1096. & 1097. & 1098. & 1099. & 1100.

L. u. n. §. ult. C. de Caduc. tollend. V. Cl. Gallium. Maranus Anre. c. 101. Tol. in Con. altero de Equ.

Millon. de Verb. Sign. in verbo Pater.

L. cum de novo. C. de Legib.

Arist. 1. 1. Polit. c. 6.

Menoch. l. 1. præsumpt. c. 1. n. 1. & 2. L. in bello §. facta. ff. de captivis & postlim. revert.

Vide V. Cl. Hagonis Grotii l. 1. de Jure Belli & pacis c. 3. n. 8.

Gregor. Turon. laudatus c. 1. hujus libri.